

Vapussodan historian komitea 302
Papiston kertomuksia
Porvoon kirkkokuunta Sota-arkisto

Kertomus

Vapussodan vaiheista Känkäkosken seurakunnasta.

1. Työväenliike Känkäkosken seurakunnasta juontaa alkunsa jo parikymmentä vuotta a-jaksalta taaksepäin. Sen johto on täällä ollut kotolainen keuhkoinen käsipää ja on paikalliskunnassa toistakymmentä vuotta sitten, köyhäntien kartoitus eläen, toiminnut kirkossa paikallinen ylläpitäjä, joka nykyisin, olta-
aan puheiden vaikeimpia väykyäisiä Tu-
ruska, on joutunut ystävänsä les. Menäjälle.
Johto on ollut väikeintä Marxilaista sosial-
demokratiaa, mutta ovat paikalliskunnan va-
kainat työläiset asettaneet verrattain
mallilliseksi. Olen paikalliskunnassa asunut
jo 18 vuotta, ja sen tunnustuksen täytyy mi-
nun antaa, että työläisten, sosialistien käy-
tös täällä on ollut sävyttävä ja vähemmän
intohimoista kuin muualla muualla yhtä sosi-
alistisella paikalliskunnalla. Suurlakon aikana
ja sen jälkeen v. 1905 ja marraskuussa 1917 oli-
vat meidän puolesta huokuksia, mutta mi-
tään erityistä ei tapahtunut, mitään väkival-
taisuutta keuhkain henkeä tai omaisuutta
vastaan ei ^{harkittu} tapahtunut puhelinkeskus aseman
välttämättä lukuunottamatta, ei yhtään virkamies-
tä virasta erotettu k. m. s. järjestönäytillä ^{pidettiin}
Työväen liikkeeseen varsinaisena toimintamuotona
on ollut melkein yksinomaan nuorisovierit-
tämisen melkein joka sunnuntai-illan illalla
alasarvoisina näytelmäkappaleeseen ja tanssi-
neen työväen-talossa, joilla keuhkoilla on ja-

vaiten rahoja pulitettiin "dalleen" hyväksi sen melkein pohjattomaan pussiin.

2. Syksyllä 1917 alettiin paikkakunnalla kuiskailta eräänlaiseen työväen suojeluskartiin alemassa olotta, myöhemmin, tammikuussa, puhuttiin jo punakaartilista, mutta vakavimmat ainekset perustuivat siitä tarkoin eroon. Menäläistä sotaväkeä ei paikkakunnalla ole ensinkään ollut ja sen vuoksi, ja kun ei n.s. punakaartilta asetakaan ehtoja, saapua, meni kapinan alkuaihekin täällä aivan rauhallisesti: punaisten täytyi niellä osansa katkeruutensa yhteisvuotavat maljat. Ouneksi olimme sotatapausten sivusa ja jouduttiin heti sodan alusta rintaman "valloittelu" puolelle.

3. Heti marraskuun tapausten jälkeen heräsi tästäkin suojeluskuntaaate ja hiljaisuudessa se järjestyi tositoiminnaksi niin että kohta kapinan alussa syntyi sekä täällä Räneposken kirkon- ja kirkonkylällä että Suolahden asemalla suojeluskunnat, joiden etunään asettuivat paikkakunnan valittuina henkilöt joihin yleisesti, ja joita ylläpidettiin mallineperistä järjestystä, Harvoin on ainakin tällä paikkakunnalla eletty paremman Turvakuuden tunnoja kuin viime kevättalvella suojeluskunnan toimissa. Huhtikuun ainekset olivat kuitenkin pois pyyhkäistyä.

4.5. Paikkakunta säilyi kokonaan varsinaisilla sotatapahtumilla ja liikkeillä; ainoa, mikä sodan ^{silminnäkijöiden} muistella, oli alituinen sotaväen, uusi vapaaehtoisien sille kutsuntain kautta palvelukseen otettujen rintamalle lähtö seurakunnassa löytyvien Suolahden ja Räneposken rautatieasemien kautta.

6. Valkoisten puoleen vapaustaisteluun osaaottajien Ränkosken seurakuntalaisten lukumäärä oli 23 nuorukaista vapaaehtoisina sekä ainakin 5 jäsentä. Vapaaehtoisista kastui 3 ja haavoittui lievästi 3; Kutsunnan kautta vapaussotaan joutuneista kastui 2 ja haavoittui vaikeammin yksi.

7. Paikkakunnan penakartti henkilöluokan jostunkinlaisen käsittämättömän viikastelun aikana ehtivät asiaperustaa hävitää, ei varamundella tunneta; lienee siihen nimessä kuulunut noin 40 miestä, mutta ei se ehtinyt mitenkään toimii ryhtyä, eivätkä useat kehdamme lopuksi tunnustas siihen edes kuuluneensaakaan.

Muilla paikkakunnilla vesteröivä Ränkoskelaisia on useita kymmeniä miehiä ja muutamia naisiaakin kuulunut penakarttalaisiin, mstrot. listesti on joku taisteluun osaaottajaan kaatunutkin. Marmoja tietoja tästä ei ole saatu. Penasijaan on vankuekseen olleita Ränkoskelaisia penalaisia kuollut tauteihin ja heikkouteen 11 miestä. Muilla paikkakunnilla vankueeseen joutuneita seurakuntalaisiaanne on ainakin 30 henkilöä; tarkkaam en voi lukumäärää ilmoittaa.

8. Paikkakunnalla ei tietääkseni löydy ketään sellaista henkilöä, joka omistaisi vapaussotaa koskevia yleisempiä tai yksityisluontoisempia asiakirjoja, kirjaita tai valokuvia. Paikkakunnalla koskevia vapaustaisteluun muistoja ja asioita ei tietääkseni ole selostettu missään suomalaisessa tai aikakauskirjassa. Mitkähän täällä olekaan mitään varsinaista sotatapahtumaa mainittavana

Ränkoskella marrask. 29 p. n.ä 1918

Frans Niemi

Rhrk